

Ay Dolandı • Neslihan Önderoğlu

ON8 (15 yaş ve üstü) • Roman • 180 sayfa • Önerilen sınıflar: Lise
BİREY ve TOPLUM • DUYGULAR • ZAMAN ve MEKÂN
yoksulluk • organ nakli • kentsel dönüşüm • kayıp • iletişimsizlik • ölüm • ayrımcılık • aşk • aile

Çağdaş edebiyatımızın üretken yazarlarından **Neslihan Önderoğlu**, birbirine dolanan yaşamlara ve görünmeyen yaralara dokunuyor. Kıyıya köşeye itilmiş insanların sessizliğinde gizli hikâyeleri görünür kılan roman, yalın üslubu ve güçlü anlatımıyla etkiliyor. Hem çok farklı hem de benzer yaşamlar süren gençlerin duygu dünyalarını ve gelecek kaygılarını anlatan yazar, günümüz Türkiye'sini resimliyor. İlk satırından itibaren okuru içine çeken roman, konusu, kurgusu ve diliyle her yaşta okurda iz bırakacak güçte.

Saliha, üniversiteye hazırlık kursu parası biriktirebilmek için çalışmaya başladığı AVM'de tanıştığı Miran'la. İlk yürek kıpırtılarının tadını çıkaramadan tüm ailesinin yaşamı değişmeye başlamıştı. Babasının elleriyle yaptığı ev, yuva olmaktan çıkmış; hayran olduğu Güldal'a kırılmıştı bir kere. Sabırla bekleyenler, çekip gidenler, geride kalanlar ve yollara düşenler arasındaydı Saliha. Bu karışıklığın içinden nasıl çıkacaktı?..

TARTIŞMA KONULARI...

1. Yazarın romana başlarken tanıttığı Saliha, Erdal ve Güldal karakterleri için ilk izlenimleriniz nedir? Hangi karakter size daha yakın geldi; neden?
2. Saliha, günlük 120 TL için AVM'de çalışırken kendini nasıl hissediyor? Herhangi bir yerde bu tür bir etkinlikte görev alanları gördüğünüzde siz ne düşünmüştünüz? Bu tür bir iş deneyimi yaşadınız mı ya da böyle bir iş yapar mısınız?
3. Erdal'ın babası çocuklarından, "İki evladı da hayırsız çıkar mı bir insanın? Kız kendinden büyük birine kaçtı... Oğlan okumadı, işin ucundan tutmadı..." diyerek yakınıyor. Bu türden yakınan ebeveynlere bir şey söylemeniz gerekse onlara ne dersiniz? Sizce babalar ve evlatlar arasındaki bu sürtüşmenin nedeni ne olabilir? Çevrenizde benzerini yaşayanlar var mı?
4. Saliha'nın babasına, kardeşi Ahmet'ten böbrek nakli yapılmış. Ne tür sağlık sorunları böyle bir nakil gerektirir? Saliha babasına baktıkça, "Ameliyattan, hatta böbrekleri iflas etmeden çok daha önceye dayanan bir yara" gördüğünü söyleyerek ne anlatmak istiyor? Saliha, babası ve annesiyle ilgili neler düşünüyor?
5. Miran nasıl bir karakter? Yaşıtlarından farkı ne; sizce bu farklılığın nedeni nedir?
6. Saliha'nın annesi ve ablalarıyla arasındaki iletişimsizlik nereden kaynaklanıyor olabilir? Aralarındaki bu iletişimsizlik hangi durumlarda daha net algılanıyor?
7. Sizce Erdal'ın, özel bir yakınlık duymadığı Sevda'ya kaçma teklif etmesinin altındaki gerçek motivasyon ne? Böyle bir nedenle kurulan birlikteliğin geleceği nedir? Bir anda Erdal'a kaçan Sevda karakteri için neler söyleyebilirsiniz?
8. Aile fertlerinin, Saliha'nın babasının kayboluşundan kardeşi Ahmet'i sorumlu tutması ve Saliha'nın onlara hak verir gibi, "Ne de olsa insanız," demesi nasıl açıklanabilir? Güldal'ın evini terk etmesinin bu kaybolma olayıyla ilgisi var mı?
9. Saliha'yı, teşhis edemediği bir cesedi sahiplenmeye iten nedir? Necmi Amca, Saliha'nın vicdanını rahatlatmak için neler söyledi; söylediklerine katılıyor musunuz?
10. İçinde bulunduğu tutucu çevreye rağmen Ahmet'i terk eden Güldal'ın sizce nasıl bir geleceği olabilir? Gerçek hayatta bu sosyal sınıftan bir kadına çevresi nasıl tepki verir?
11. Evin müteahhide verilmesi, yeni düzenler, yeni ilişkiler, kişilere neden mutluluk getirmiyor? Sizce eksik ya da yanlış olan ne var?

12. Saliha için Miran ne anlama geliyor? Ona duyduğu yalnızca aşk olarak açıklanabilir mi?

YARATICI ETKİNLİKLER...

- **Araştırma:** Saliha'nın babasının böbrek nakliyle hayatta kaldığını öğreniyoruz. Organ nakli konusunu etraflıca araştırın. Bu konuya insanlar nasıl bakıyor; önyargılar neler? Hangi organlar nakledilebiliyor? Herkes verici olabilir mi? Bu konu hangi koşullarda ticarete dönüşebilir? Bu çok önemli konuyu sağlık, ahlak ve vicdan boyutunda inceleyin. Sonuçları sınıfta paylaşın.
- **Yazma:** Herkes bir rumuz kullanarak, romanda Güldal'ın söylediği, "Acı çekmek zaman ister," sözünü temel alan bir kısa öykü yazsın. Öyküler, "Ay Dolandı" saatinde okunarak sınıfta 1-5 arası bir puanla değerlendirilsin. En yüksek puanları toplayan 5 öykünün yazarları ayakta alkışlansın.
- **Münazara:** 5 öğrenci jüri olarak belirlendikten sonra kalanlar 2 gruba ayrılınsın. Sözcüleri vasıtasıyla önce bir grup, "Kentsel dönüşüm, yerleşimlerin ve mahalle sakinlerinin hayatlarının yenilenmesi için fırsattır," görüşünü; sonra diğer grup, "Kentsel dönüşüm, yerleşimlerin ve mahalle sakinlerinin geçmişlerinin ve belleklerinin silinmesi demektir," görüşünü savunsun. Somut örnekler verilerek yapılacak bu münazarada bakalım hangi görüş öne çıkacak?
- **Tartışma:** "Ayrımcılık" kavramını sınıfta tartışın. En geniş anlamda ayrımcılık ne demek? Hangi alanlarda, kimler arasında, nasıl yapılıyor? Günlük hayatta ayrımcılık gibi algılanmayan ne tür gizli ayrımcılık örnekleri yaşıyor? Neden ayrımcılık yapılıyor ve önlenmesinin çareleri neler? Benzeri soruların yanıtlarını araştırarak bu çok yaygın hastalıkla ilgili farkındalığı arttırın.
- **Müzik:** Bu romana en uygun fon müziği sizce ne olurdu? Herkes bir öneri getirsin ve neden uygun gördüğünü açıklayarak internette kısa bir bölümünü dinletsin. Bakalım, tüm sınıfın hemfikir olduğu müzik parçaları önerilecek mi?
- **Uygulama:** Neşet Ertaş'ın yorumuyla "Bir Ayrılık, bir yoksulluk, bir ölüm" türküsünü sınıfta dinleyin ve romanla uyumlu olan yönlerini tartışın. (<https://www.youtube.com/watch?v=GbrB3UC-vH0>)
- **Okuma:** Herkes, romanın ana temalarından biri olan aşk üzerine yazılmış çok sevdiği bir şiiri okusun. Eğer sınıfta şiir yazar varsa ve eğer isterse bu temada yazdığı bir şiirini arkadaşlarıyla paylaşsın.
- **Oyun:** Öğrenciler 3 kişilik gruplara ayrılınsın. Her grup kendine bir isim versin ve grup isimleri küçük kâğıtlara yazılarak bir sepette toplansın. Her grup bir başka gruba sormak üzere "iletişimsizlik"le ilgili bir soru hazırlasın. Sepetten çektiği kâğıtta ismi yer alan gruptan sorunun yanıtını istesin. 30 saniye içinde yanıtlayamayan grup elensin. İlk turda finale kalanlarla ikinci tur yapılsın.
- **Sunum:** Sınıfta gönüllü bir grup belirlensin. Grup kentsel dönüşüm konusunu ekonomik, siyasi, sosyolojik ve kültürel açılarından araştırınsın. Edindiği sonuçları bir sunum halinde düzenleyip sınıfta paylaşsın. Birçok kentte, semtte yaşanan bu güncel değişim hakkında bilinç düzeyinizi yükseltin.